

Raport privind vizita de lucru

efectuată de către reprezentanții Autorității Electorale Permanente, la Ministerul de Interne și Relații cu Regatul, la Consiliul Electoral, Haga, Olanda, în perioada 25.03-29.03.2019, în sfera activităților care privesc Proiectul „Argus – Integritate, etică, transparență, anticorupție în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale”

O delegație a Autorității Electorale Permanente, formată din personal de specialitate din cadrul Departamentului de control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale (DCFPPCE), a efectuat o vizită de lucru la **Ministerul de Interne și Relații cu Regatul (MIKR) și la Consiliul Electoral din Olanda (Kiesraad)**, în perioada 25.03.2019-29.03.2019, instituții cheie cu rol definitiv în materie electorală, respectiv în domeniul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. În aceeași perioadă delegația a avut întâlniri cu Fundația ProDemos și Fundația IDEA International.

Vizita de lucru s-a înscris în sfera activităților care privesc *Proiectul „Argus – Integritate, etică, transparență, anticorupție în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale”*, contribuind la implementarea obiectivului 3.5 din cadrul Strategiei Naționale Anticorupție 2016-2020.

Vizita delegației Autorității Electorale Permanente a avut ca obiectiv schimbul de experiență între organismele de supraveghere și control electoral în materia legislației electorale și a finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale.

Agenda de lucru a inclus prezentări și dezbateri, la **Ministerul de Interne și Relații cu Regatul (MIKR) și la Consiliul Electoral din Olanda (Kiesraad)**, în cadrul cărora au fost discutate și analizate asemănări și deosebiri între legislațiile specifice, prezentarea sistemului electoral din Olanda, precum și modul de

derulare și abordare a activității de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale.

I Prezentarea partenerilor de discuții și a subiectelor dezbătute

Seria întrunirilor a debutat în data de 26.03.2019, cu o prezentare referitoare la „Sistemul politic din Olanda” efectuată de către fundația ProDemos.

Reprezentanții Kiesraad (Consiliul Electoral din Olanda) au prezentat informații despre rolul și atribuțiile în materie electorală și despre sistemul electoral olandez.

Reprezentanți de la Departamentul Democrație - MIKR, au prezentat informații despre legislația finanțării partidelor politice și despre campania anti-dezinformare finanțată de MIKR.

În data de 27.03.2019 reprezentanți de la Ministerul de Justiție și al Securității, Departamentul pentru coordonarea securității cibernetice și contraterorism (CNSC) a prezentat informații despre Securitatea cibernetică și siguranța alegerilor din Olanda.

Departamentul pentru reprezentanții politici (DPO) din cadrul MIKR a prezentat informații despre integritatea reprezentanților politici și publici la nivel regional și local.

Reprezentantul Primăriei Haga a prezentat informații despre “Votul în afara granițelor Olandei”.

În data de 28.03.2019 fundația IDEA International, filiala Haga a prezentat informații comparative despre transparență, raportare și *crowdfunding* în ceea ce privește finanțarea partidelor politice (finanțare prin intermediul donațiilor constând în sume mici primite de la persoane fizice și efectuate prin intermediul mijloacelor de plată ONLINE).

Printre subiectele dezbătute cu partenerii de discuție se pot enumera:

- atribuțiile și rolul Consiliului Electoral din Olanda;
- atribuțiile și rolul MIKR și al Departamentului pentru democrație;
- legea finanțării partidelor politice;
- integritatea reprezentanților politici și publici la nivel local și regional;
- prevenirea dezinformării, abordarea olandeză;
- conceptul de ciber security raportat la alegeri, abordarea olandeză;

- finanțarea politică, trendul reglementărilor la nivel global și inovații;
- raportările partidelor politice în format digital, studiu de caz.

Prodemos

ProDemos este "Casa pentru democrație și statul de drept".

Misiunea sa este explicarea sistemelor care guvernează democrația și statul de drept și susținerea convingerii că cetățenii pot face mai mult pentru a exercita o influență politică la nivel municipal, provincial, național și european.

Activă în toată Olanda, ProDemos colaborează cu autoritățile municipale și provinciale, cu instanțele districtuale și cu instituțiile de învățământ.

ProDemos organizează pentru școli excursii politice, cu profesori invitați, jocuri de rol și creează materiale de studiu cu privire la subiectele actuale legate de democrație și statul de drept, oferind o gamă bogată de resurse pentru a face prezentările atât concrete, cât și angajante. ProDemos organizează, de asemenea, cursuri, evenimente, dezbateri și editează publicații informative, care sunt adesea disponibile prin descărcare gratuită online.

ProDemos Academy efectuează cercetări pe teme precum, participarea cetățenilor la vot și diversitatea reprezentării populației.

Instrumentele digitale on-line utilizate de ProDemos sunt despre votare și despre informarea asupra bugetului de stat al Olandei.

ProDemos este subvenționată parțial de MIKR și primește, suplimentar, finanțare pentru proiecte speciale. ProDemos generează propriul venit prin oferirea de servicii autorităților municipale și provinciale, precum și altor părți interesate. Pentru că este parțial subvenționată, ProDemos este capabilă să ofere serviciile sale și în formă gratuită părților interesate de susținerea democrației.

Kiesraad

Funcționează din anul 1917, în baza Codului electoral și este un organism independent.

Consiliul Electoral acționează în calitate de comisie electorală centrală în situația anumitor alegeri. Consiliul este, de asemenea, un organism consultativ și de informare în domeniul dreptului electoral și al alegerilor.

Consiliul Electoral este alcătuit din 7 membri numiți prin decret regal pentru o perioadă de 4 ani și mandatele acestora pot fi reînnoite de două ori.

Odată cu intrarea în vigoare a noii legislații, la 1 ianuarie 2018, Consiliul Electoral a devenit autoritate independentă de rang superior, astfel că independența sa a fost consolidată (cu toate că funcționează ca o structură în cadrul MIKR). Această independență este esențială pentru Consiliul Electoral în calitatea sa de comitet electoral central la alegerile pentru Camera Reprezentanților, Senat și Parlamentul European. Consiliul Electoral are acum propriul buget ca parte a bugetului central olandez și este responsabil pentru cheltuirea propriului buget.

Atribuțiile Consiliului Electoral din Olanda

- îndeplinirea rolului de comisie electorală centrală pentru alegerile naționale și europene;
- înregistrarea numelor partidelor politice și a partidelor politice nou înființate;
- verificarea numerotarea și publicarea listelor de candidați;
- declararea rezultatelor alegerilor;
- numirea membrilor aleși prin intermediul Casei Regale;
- îndeplinirea rolului consultativ pentru guvern și al parlament;
- centru de informatii;
- centralizarea informațiilor rezultatelor alegerilor (toate alegerile);
- dezvoltarea și întreținerea programelor electorale;

Condițiile de înregistrare pentru un partid politic:

- Consiliul Electoral nu evaluează programul unui partid politic;
- entitatea solicitantă trebuie să fie asociație (reprezentanții) cu capacitate juridică deplină;
- trebuie să depună ca depozit suma de 450 EUR;

Refuzul înregistrării unui partid politic de către Consiliul Electoral se poate face din cauza următoarelor motive: scopul declarat al partidului să fie contrar ordinii publice, numele ales să fie deja înregistrat sau numele ales creează confuzie în percepția publică.

Nu intră în atribuțiile Consiliului Electoral finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, logistica organizării alegerilor locale, diseminarea informațiilor despre vot și educarea votanților.

Ministerul de Interne și Relații cu Regatul (MIKR) - Departamentul pentru Democrație

Rol și atribuții

- organism cu rol cheie în activitatea de finanțare a activității partidelor politice și de supraveghere a activității acestora;
- Departamentul pentru Democrație este structura din cadrul MIKR care îndeplinește atribuțiile prevăzute de lege cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
- alocă subvențiile partidelor politice;
- monitorizează transmiterea informațiilor și rapoartelor de către partidele politice;
- asigură publicarea informațiilor și rapoartelor în Monitorul Oficial al Olandei.

Ministerul de Justiție și al Securității - Departamentul pentru coordonarea securității cibernetice și contraterorism (CNSC)

- colaborează cu instituțiile statului în cazul alegerilor pentru asigurarea siguranței acestora împreună cu MIKR, prin crearea de echipe mixte pentru: prevenirea și monitorizarea vulnerabilităților și a riscurilor posibile, a dezinformării, asigură siguranța persoanelor și securitatea cibernetică și contribuie la consolidarea încrederii cetățenilor olandezi în procesul democratic;
 - supraveghează siguranța activității digitale și a securității cibernetice în Olanda și are rol de coordonare și de integrator strategic;
 - are rol de evaluare și avertizare a nivelului critic de siguranță națională în domeniul activității digitale;
 - adoaptă strategii și le implementează pentru a crea un echilibru între libertate, siguranță și beneficiile economico-sociale ale activității digitale;
- Primăria Haga - Departamentul pentru votul în afara granițelor Olandei**

-asigură organizarea procesului electoral din afara granițelor Olandei, în cazul alegerilor care presupune participarea la vot a cetățenilor olandezi din străinătate.

Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală-IDEA International

Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală, este o organizație interguvernamentală. Sediul Institutului este în Stockholm, cu filiale stabilite și în alte țări, după cum este necesar, pentru a-și susține programele în vederea atingerii obiectivelor propuse. Institutul obține finanțare prin intermediul următoarelor mijloace:

-contribuțiile voluntare și donațiile din partea guvernelor țărilor membre și din partea altor tipuri de organizații;

-programe de sponsorizare sau finanțare de proiecte;

-tipărirea de publicații și alte tipuri venituri din activități proprii;

Membrii sunt încurajați să sprijine Institutul prin contribuții anuale și/sau programe de sponsorizare.

IDEA International are ca membri 33 țări, după cum urmează:

1. Obiectivele Institutului sunt:

- să promoveze democrația durabilă în lume;
- să îmbunătățească și să consolideze procesele electorale democratice la nivel mondial;
 - să extindă înțelegerea și să promoveze punerea în aplicare și diseminarea normelor, regulilor și orientărilor aplicabile pluralismului multipartit și a proceselor democratice;
 - să consolideze și să sprijine capacitatea națională de a dezvolta întreaga gamă de instrumente democratice;
 - să ofere un loc de întâlnire pentru schimburile de experiență între toți cei implicați în procesele electorale în contextul construirii democratice a instituțiilor;
 - să contribuie la dezvoltarea cunoștințelor și expertizei despre procesele electorale democratice;
 - să promoveze transparența și responsabilitatea, profesionalismul și eficiența procesului electoral în contextul dezvoltării democratice.

2. Pentru realizarea obiectivelor de mai sus, Institutul poate desfășura următoarele activități:

- dezvoltarea relațiilor la nivel global în sfera proceselor electorale;
- stabilirea și dezvoltarea serviciilor de informare și conștientizare;
- oferă consultanță, îndrumare și sprijin privind rolul guvernului și al opoziției, al partidelor politice, al comisiilor electorale, al unei justiții independente, al mass-mediei și al altor aspecte ale procesului electoral într-un context democratic pluralist;
- încurajează cercetarea, diseminarea și aplicarea rezultatelor cercetării în sfera de competență a Institutului;
- organizează seminarii, ateliere de lucru pentru formarea în domeniul electoral și alegeri libere și corecte, în contextul sistemelor democratice pluraliste;
- oferă expertiză în alte activități legate de alegeri și de democrație, conform solicitărilor venite de la părților interesate.

II Principiile finanțării partidelor politice și ale campaniilor electorale

Finanțarea publică a partidelor politice

În Olanda, pentru a beneficia de subvenție publică un partid politic trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să fie constituit ca o asociație;
- să aibă cel puțin un mandat în Senat sau Camera Reprezentanților;
- să aibă cel puțin 1.000 membri cu drept de participare și de vot în ziua de referință aleasă și care plătesc anual cotizația de membru, de cel puțin 12 EUR;

Condiții pentru desemnarea și finanțarea institutului de științe politice ca instituție auxiliară

a.un partid politic va putea desemna un institut de științe politice ca fiind o instituție auxiliară, iar un astfel de institut de științe politice nu poate fi desemnat decât de un singur partid politic. Instituția va trebui să accepte în scris desemnarea

iar partidul politic va informa MIKR în scris, cu privire la desemnarea și acordul institutului.

b.pentru ca un institut de științe politice să fie desemnat ca o instituție auxiliară, este obligatoriu ca acest institut să fie o entitate juridică implicată exclusiv sau în principal în domeniul activității științifice în beneficiul partidului politic.

Condiții pentru desemnarea și finanțarea organizației de tineret ca instituție auxiliară

a.organizația trebuie să fie o asociație care este exclusiv sau în principal implicată în activități de promovare a participării tinerilor în viața politică;

b.asociația trebuie să aibă cel puțin o sută de membri care nu au o vârstă mai mică de 14 ani respectiv mai mult de 27 de ani și care plătesc o taxă anuală de cel puțin 5 EUR sau mai mult;

c.membrii menționați la litera (b) constituie cel puțin două treimi din numărul total al membrilor;

d.organizația de tineret este de acord în scris cu desemnarea ca instituție auxiliară de către partidul politic de care aparține.

Condiții pentru desemnarea și finanțarea unei instituții destinată desfășurării de activități externe ca instituție auxiliară

a.un partid politic poate desemna o instituție pentru activități în afara granițelor Olandei ca fiind instituție auxiliară. O instituție pentru activități externe nu poate fi desemnată decât de un singur partid politic și instituția respectivă trebuie să fie de acord cu desemnarea în scris. Partidul va informa MIKR în scris cu privire la desemnarea și acordul instituției;

b.pentru ca o instituție pentru activități externe să fie desemnată ca instituție auxiliară, este necesar ca această instituție să fie o entitate juridică care este exclusiv sau în principal implicată în activități de sprijinire a părților afiliate și a organizațiilor din afara Olandei.

Condiții pentru desemnarea și finanțarea unei entități juridice ca instituție auxiliară

a.dacă o entitate juridică se concentrează exclusiv sau în principal și în mod sistematic și structural desfășoară activități sau lucrează pentru un partid politic, iar partidul respectiv beneficiază în mod evident de acestea, partidul va desemna această entitate juridică ca instituție auxiliară;

b.o entitate juridică poate fi desemnată ca instituție auxiliară numai de un singur partid politic și persoana juridică va trebui să convină în scris asupra desemnării. Partidul politic va informa MIKR, în scris, despre desemnarea și acordul entității juridice.

c.în cazul în care se constată că o entitate juridică, menționată la paragraful a) nu a fost încă desemnată, în mod eronat, MIKR va desemna din oficiu persoana juridică ca instituție auxiliară. MIKR va oferi entității juridice și partidului politic posibilitatea de a-și prezenta argumentele înainte de a decide o astfel de desemnare obligatorie.

Criteriile de stabilire și acordare a subvențiilor

1. În urma unei cereri în acest sens, MIKR va acorda subvenții unui partid politic.
2. În cazul în care partidul are cel puțin 1000 de membri cu drept de participare la ședințe și cu drept de vot în cadrul partidului politic la data de referință stabilită și fiecare dintre aceștia plătește o taxă anuală de membru de cel puțin 12 EUR.
3. Calitatea de membru este evidențiată printr-o declarație explicită de intenție a persoanei implicate.
4. Subvenția va fi acordată pe an calendaristic.
5. Data de referință va fi folosită ca bază de lucru pentru a determina numărul de locuri ale unui partid politic, numărul de membri ai unui partid politic și numărul de membri ai unei organizații politice de tineret.
6. Sumele alocate vor fi actualizate anual, prin regulament MIKR, la 1 ianuarie, în conformitate cu salariul și indicele de ajustare al prețurilor, utilizate la întocmirea bugetului central.
7. Subvenția va fi formată dintr-o sumă de bază de 178.384 EUR, o sumă suplimentară de 51.740 EUR per loc deținut de partidul politic și o sumă complementară obținută din împărțirea sumei de 1.953.202 EUR la numărul

total al partidelor politice care primesc subvenții, la data de referință stabilită;

8. Subvenția va consta și în sume acordate pentru instituțiile auxiliare, în următoarele situații:

a. dacă la data de referință stabilită partidul politic a desemnat un institut de științe politice ca instituție auxiliară, subvenția va fi formată dintr-o sumă de bază de 125.287 EUR și o sumă de suplimentară de 12.877 EUR per loc deținut de partidul politic în parlament, la data de referință stabilită;

Subvenția se acordă numai în măsura în care cheltuielile institutului de științe politice sunt destinate exclusiv acestor tipuri de activități. Subvenția este supusă obligației partidului politic de a plăti cel puțin suma oferită în beneficiul acelui institut de științe politice.

b. dacă la data de referință partidul politic a desemnat o organizație politică de tineret ca o instituție auxiliară, subvenția va consta într-o sumă de bază pentru fiecare membru al organizației politice de tineret și o sumă de suplimentară per loc deținut de partidul politic în parlament

Suma de bază pentru fiecare membru al organizației politice de tineret va fi calculată prin împărțirea sumei de 502.223 EUR la numărul total de membri ai tuturor organizațiilor politice de tineret desemnate.

Suma suplimentară per loc se calculează împărțind suma de 502.223 EUR la numărul total de locuri deținute de partidele politice în Parlament, la data de referință.

Subvenția se acordă numai în măsura în care cheltuielile organizației politice de tineret sunt destinate activităților de promovare a participării tinerilor în viața politică. Subvenția este supusă obligației partidului politic de a plăti cel puțin suma oferită în beneficiul organizației politice de tineret.

Informații despre organizația de tineret și cerințele de îndeplinit pot fi stabilite prin intermediul unui regulament adoptat de MIKR, și se pot referi la structura planului de activități, a bugetului și a declarației privind numărul de membri ai grupului politic partidului și a organizației politice de tineret desemnate, în măsura în care este relevant pentru condițiile acordării și plății acestei subvenții.

c.dacă la data de referință partidul politic a desemnat o instituție pentru activități externe ca instituție auxiliară, subvenția va consta într-o sumă de bază și o sumă de suplimentară per loc deținut de partidul politic în parlament.

Suma de bază se calculează împărțind suma de 615.000 EUR la partidele politice ce au desemnat o instituție pentru activități externe, ca instituție auxiliară.

Suma suplimentară per loc se calculează împărțind suma de 815.000 EUR la numărul total de locuri deținute de partidele politice în Parlament ce au desemnat o instituție pentru activități externe, la data de referință stabilită.

Subvenția se acordă numai în măsura în care cheltuielile instituției pentru activități externe sunt destinate activităților care să sprijine organizațiile afiliate din afara Olandei, precum cele de educație și formare. Subvenția este supusă obligației partidului politic de a plăti cel puțin suma oferită în beneficiul instituției pentru activități externe.

9.Cererile de stabilire a subvenției pentru un an calendaristic vor fi depuse la MIKR, înainte de 1 iulie al anului calendaristic următor, împreună cu raportul financiar, precum și raportul privind activitățile planificate.

10.MIKR va stabili subvenția înainte de 1 noiembrie.

11.Cererile de subvenționare se pot face și pentru acordarea unui avans pentru un an calendaristic și vor fi depuse înainte de 1 noiembrie a anului precedent la MIKR; cererile de subvenționare trebuie să fie însoțite de un plan de activități, de un buget, de o estimare a numărului de membri ai partidului politic la data de referință.

Criteriile de modificare a subvențiilor

1. Dacă alegerile pentru Camera Reprezentanților sau pentru Senat conduc la o creștere a numărului de locuri ale unui partid politic pe baza căruia se stabilește subvenția, MIKR va ajusta subvenția acordată partidului politic, *ex officio*, începând cu prima zi din a patra lună calendaristică ulterioară celei în care au avut loc alegerile.

2. Dacă la alegerile pentru Camera Reprezentanților sau pentru Senat conduc la o situație prin care un partid politic care primește subvenții nu mai are niciun loc sau mai puține locuri, MIKR va ajusta subvenția acordată *ex officio*, care va fi valabilă începând cu prima zi a lunii din a patra lună calendaristică ulterioară celei în care a avut loc alegerile.
3. Dacă alegerile pentru Camera Reprezentanților sau pentru Senat conduc la o situație prin care una sau mai multe locuri sunt alocate listei unui partid politic la care nu au existat locuri alocate conform alegerilor anterioare, această parte va fi eligibilă pentru o subvenție efectivă din partea prima zi a celei de-a treia luni calendaristice anterioare lunii în care au avut loc alegerile; prin derogare, prima zi a lunii calendaristice care urmează lunii în care au avut loc alegerile este folosită ca dată de referință pentru acel partid politic.
Cererea de acordare a subvenției va fi depusă cât mai curând posibil, dar cel mult în termen de patru luni de la data de referință stabilită.
4. Subvenția acordată în aceste condiții susmenționate poate fi utilizată pentru cheltuieli, care se referă la activități ce au avut loc în perioada care începe în prima zi a celei de-a șasea luni anterioare lunii în care au avut loc alegerile.

Raportarea subvențiilor acordate

În fiecare an, MIKR va trimite Parlamentului o imagine de ansamblu a subvențiilor acordate partidelor politice.

Destinația subvențiilor publice acordate partidelor politice

Subvenția acordată partidelor politice va fi utilizată numai pentru cheltuieli legate direct de următoarele activități:

- a. activitățile de educație și formare politică;
- b. furnizarea de informații și materiale informative despre activități politice;
- c. menținerea contactelor cu părțile afiliate din afara Olandei și sprijinirea acestora

prin activități de educație și formare profesională în beneficiul membrilor de bază ai părților menționate;

d. activități de cercetare științifică în domeniul politic efectuate la un institut de științe politice;

e. activități de încurajare și promovare a participării tinerilor la activități politice sau în viața politică;

f. recrutarea membrilor de partid;

g. activități care presupun implicarea unor terțe persoane în acțiunile partidului politic, care nu sunt membri de partid;

h. recrutare, selecție și asistență a personalului angajat la partidul politic;

i. activități desfășurate în contextul campaniilor electorale.

Finanțarea privată a partidelor politice

Anual partidele politice parlamentare au obligația să trimită la Departamentul pentru Democrație din cadrul **Ministerului de Interne și Relații cu Regatul** - MIKR o situație financiară pentru activitatea din anul anterior, care trebuie să cuprindă:

-contribuțiile care depășesc suma de 4.500 EUR primită într-un an calendaristic per membru;

-situația datoriilor care depășesc suma de 25.000 EUR;

-raportul de audit statutar;

Evidența contribuțiilor

1. Partidele politice vor păstra astfel de înregistrări, astfel încât acestea să ofere o imagine exactă a situației financiare a partidului, prin includerea:

-subvențiilor primite;

-contribuțiilor primite;

-altor venituri obținute;

-poziția financiară;

-datoriilor partidului politic.

2. Partidele politice vor păstra evidența contabilă și documentele aferente pentru o perioadă de zece ani.

3. Un partid politic va înregistra următoarele informații privind contribuțiile primite:

- numele și adresa contribuabilului;
 - valoarea sau valoarea contribuției;
 - data contribuției.
4. Prin derogare de la primul paragraf, nu este necesar să se înregistreze următoarele:
- contribuții în valoare de 1 000 EUR sau mai puțin;
 - contribuțiile furnizate de instituțiile auxiliare ale partidului.
5. Un partid politic va evidenția următoarele aspecte privind datoriile părții:
- numele și adresa creditorilor și, dacă este cazul, detaliile instituției;
 - valoarea datoriei.
6. Prin intermediul unor reglementări elaborate de MIKR se pot stabili norme suplimentare în ceea ce privește informațiile detaliate despre contribuții ce trebuie evidențiate.

Limitarea donațiilor de peste 1.000 EUR

1. În cazul în care un partid politic primește o contribuție financiară anonimă de peste 1.000 EUR, acesta va transfera suma care depășește 1.000 EUR în contul bancar al MIKR care a fost deschis în acest scop, pentru contribuții ilegale.
2. O contribuție financiară sau o valoare echivalentă a unei contribuții în natură transferată în conformitate cu primul paragraf va fi transferată statului, în contul bancar al MIKR care a fost deschis în acest scop, pentru contribuții ilegale.

Raportarea informațiilor la MIKR despre finanțarea privată a partidelor politice

1. Înainte de data de 1 iulie a fiecărui an calendaristic, un partid politic va trimite MIKR următoarele:
 - a.un raport financiar privind anul calendaristic precedent; Raportul financiar va conține o prezentare a informațiilor detaliate a datelor financiar contabile;
 - b.o prezentare generală a contribuțiilor în valoare totală de 4.500 EUR sau mai mult pe care le-a primit partea respectivă în anul calendaristic de la un contribuabil, împreună cu informațiile detaliate evidențiate în conformitate cu legea;

c.o prezentare generală a datoriilor de 25.000 EUR sau mai mult, împreună cu informațiile detaliate evidențiate în conformitate cu legea;

d.raportul auditorului.

2. Partidul politic va instrui un auditor, astfel cum se menționează în secțiunea 393 (1) din Cartea 2 a Codului civil olandez, să efectueze un audit al raportului financiar. Auditorul va investiga dacă raportul financiar și situațiile transmise per ansamblu menționate la primul paragraf, de la punctul (b) și (c) respectă reglementările prevăzute de lege sau au fost întocmite în conformitate cu legea.

3. Auditorul va raporta rezultatul acțiunii sale de audit printr-o declarație scrisă privind acuratețea raportului financiar și a prezentărilor generale menționate la primul paragraf, de la punctul (b) și (c).

4. Raportul financiar primit de MIKR de la partidele politice va fi făcut public.

5. MIKR va face publice prezentările de ansamblu, astfel cum se menționează la primul paragraf, literele (b) și (c), prin publicarea în Monitorul Oficial. Cu privire la detaliile adresei unei persoane fizice, numai locul de reședință va fi făcut public.

Raportarea informațiilor despre finanțarea privată a partidelor politice, la MIKR

Dacă subvenția a fost acordată unui partid politic, obligația de raportare constă în următoarele:

a. evidența contabilă va conține, de asemenea, informațiile relevante pentru determinarea subvenției în baza numărului membrilor partidului politic și, dacă este cazul aplicabil și pentru organizația politică de tineret;

b. evidența contabilă și înregistrările vor fi structurate în așa fel încât drepturile și obligațiile, precum și veniturile și cheltuielile relevante pentru determinarea subvenției să poată fi stabilite în orice moment;

c. raportul financiar și anexele, vor include un cont de venituri și cheltuieli, cu notele explicative aferente pentru determinarea subvenției;

d. raportul financiar va conține, de asemenea, informațiile relevante avute în vedere pentru determinarea subvenției;

e. raportul financiar va fi însoțit și de un raport de activitate;

f. raportul auditorului se va referi și la compatibilitatea raportului de activitate cu raportul financiar;

g. raportul auditorului se va referi și la legitimitatea cheltuielilor efectuate din subvenții;

h. raportul auditorului va face mențiuni, cu privire la respectarea obligațiilor legate de subvenție și acuratețea numărului de membri ai partidului politic furnizate și, dacă este cazul, al organizației politice de tineret.

MIKR stabilește prin reglementări proprii cerințele cu privire la structura raportului financiar, raportul de activitate, declarația cu privire la numărul de membri ai partidului și a organizației politice pentru tineret și a documentelor per ansamblu.

Ministerul de Interne și Relații cu Regatul face publice toate rapoartele și informațiile primite.

Secțiunea 2 - Finanțarea campaniei electorale și obligațiile candidaților

1. Fiecare partid politic participant la alegeri pentru Camera reprezentanților trebuie să trimită la MIKR începând cu a 14-a zi și până la a 21-a zi **înaintea datei de referință a alegerilor** un raport care trebuie să conțină:

- suma care depășește 4.500 EUR per contribuitor primită de partidul politic care participă la alegeri, într-un an calendaristic;
- situația datoriilor care depășește suma de 25.000 EUR.
- suma care depășește 4.500 EUR per contribuitor primită de fiecare candidat care participă la alegeri, într-un an calendaristic;

2. Raportul mai susmenționat va conține contribuțiile și datoriile aferente perioadei care începe la data de 1 ianuarie a anului anterior în care au loc alegerile și până la a 21-a zi înaintea datei de referință a alegerilor.

3. MIKR va face publicarea în Monitorul Oficial cât mai curând posibil, dar cel mai târziu în a șaptea zi înainte de data alegerilor. Cu privire la detaliile adresei unei persoane fizice, numai locul de reședință va fi făcut public.

4. Dacă un candidat de pe lista candidaților unui partid politic care participă la alegerile pentru

Camera Reprezentanților a primit, într-un an calendaristic, contribuții totale de 4.500 EUR sau mai mult, partidul va transmite la MIKR, începând cu a 14-a zi și până la a 21-a zi **înaintea datei de referință a alegerilor** o prezentare generală a acestor contribuții, inclusiv informațiile despre contribuțiile candidaților. Prezentarea va cuprinde contribuțiile care au fost primite în perioada respectivă, și se ia în considerare data de 1 ianuarie a celui de-al doilea an calendaristic anterior anului în care au avut loc alegerile are loc, și se încheie în ziua a douăzeci și una înainte de alegeri.

5. Orice sumă transferată unui candidat va fi considerată o contribuție în beneficiul activităților politice sau a activității acestuia, în contextul campaniei electorale a candidatului.

6. MIKR va face public, prin publicarea în Monitorul Oficial, cât mai curând posibil, dar cel mai târziu la a șaptea zi înainte de data alegerilor. Cu privire la detaliile adresei a unei persoane fizice, numai locul de reședință va fi făcut public.

7. Candidații vor furniza partidului politic toate detaliile necesare aferente transferurilor financiare.

III Activitatea de supraveghere a finanțării partidelor politice

1. Prin regulament adoptat de MIKR se pot stabili reguli privind domeniul de aplicare, intensitatea și raportarea informațiilor și a documentelor în ceea ce privește verificările.

2. Partidul politic va coopera cu auditorul sau cu echipa de audit desemnată de către MIKR cu scopul de a efectua verificările suplimentare asupra situațiilor financiare sau a raportului de activitate.

3. Partidul politic se va asigura că auditorul financiar al partidului va coopera cu privire la investigațiile desfășurate de un auditor sau de echipa de audit desemnată în acest scop de către MIKR.

În cazul unor verificări suplimentare efectuate de Curtea de Conturi din Olanda, auditorul financiar și echipa de audit desemnată de MIKR vor colabora pentru finalizarea controlului.

Sanțiuni aplicate ca urmare a activității de supraveghere a finanțării partidelor politice

1. MIKR va desemna persoanele care vor fi însărcinate cu supravegherea respectării dispozițiilor legale de către formațiunile politice și va publica în Monitorul Oficial informațiile rezultate.

2. MIKR poate decide să impună o amendă administrativă pentru nedepunerea documentelor sau omisiunile avute, raportate la prevederile legale

3. Amenzile vor fi impuse partidelor politice, instituțiilor auxiliare, asociațiilor, etc. sau la candidați.

4. Amenzile pentru nedepunerea documentelor sau omisiunile care încalcă una sau mai multe dintre prevederile legale, vor fi de cel mult 25.000 EUR, dar prin norme suplimentare se poate ajusta cuantumul amenzilor. Cuantumul amenzii va fi transferat la bugetul de stat, de către cei vizați.

5. MIKR este autorizat să compenseze o amendă aplicată instituției auxiliare cu subvenția pe care partea respective o primește în beneficiul instituției auxiliare menționate.

6. Dacă un partid politic, în conformitate cu secțiunea 137 (c), (d), (e), (f) sau (g) din Codul penal olandez, a fost obligată să plătească o amendă, eligibilitatea pentru subvenție va fi anulată prin aplicarea legii, pentru o perioadă care începe la data la care a devenit finală condamnarea. Această perioadă va fi:

a. un an, în cazul unei amenzi mai mici de 1,125 EUR;

- b. doi ani, în cazul unei amenzi de 1,125 EUR sau mai mare, dar mai mică de 2 250 EUR;
- c. trei ani, în cazul unei amenzi de 2.250 EUR sau mai mult, dar mai mică de 3.375 EUR;
- d. patru ani, în cazul unei amenzi de 3.375 de euro sau mai mult.

7. În cazul în care un partid politic a fost condamnat pentru o infracțiune de terorism, conform cu secțiunea 83 din Codul penal olandez, eligibilitatea pentru subvenție va fi anulată prin aplicarea legii pentru o perioadă de patru ani, perioada care va începe în ziua de condamnare a devenit finală.

IV ETICA ȘI INTEGRITATEA LA NIVEL POLITIC ȘI PUBLIC

Ministerul de Interne și Relații cu Regatul (MIKR) – Departamentul pentru reprezentanții politici (DPO) este responsabil de monitorizarea și implementarea integrității și este punct de sprijin pentru verificarea integrității.

1. Conducătorul DPO din cadrul MIKR este numit de Casa Regală.

2. DPO monitorizează rezistența la integritate și la manifestări antidemocratice (ideologice, dezinformare etc.) a reprezentanților politici și a funcționarilor publici cu privire la: utilizarea informațiilor confidențiale, conflict de interese, netransparența tuturor informațiilor obligatorii etc.

Supravegherea se face permanent, are rol preventiv și ca obiectiv principal creșterea gradului de integritate și minimizarea incidentelor posibile.

3. Sunt evaluate vulnerabilitățile proceselor din cadrul instituțiilor cu privire la acordarea subvențiilor, achiziții, monitorizarea aplicării legii și a regulamentelor, protejarea informațiilor confidențiale;

4. DPO efectuează cercetări și publică informații cu privire la cunoașterea și aplicarea codurilor de conduită, etică etc de către persoanele vizate.

5. DPO utilizează indicatori de performanță în măsurarea activității sale precum; locul ierarhic ocupat conform Index-ului internațional cu privire la respectarea legii, locul deținut conform Raportului de fericire mondial al Națiunilor Unite, locul deținut conform Raportului de anticorupție al Comisiei Europene.

6. Managementul integrității în aria publică presupune răspunderea a două părți: persoana care are rol public și partidul politic.

7. În Olanda, guvernul (administrația) ca entitate decizională și autoritățile din aria specifică sunt responsabile de creșterea integrității și dezvoltarea unei bune guvernări respectiv pentru lupta anticorupție prin adoptarea și implementarea legislației, verificări, control financiar și de audit, procesarea sesizărilor cetățenilor sau ale altor părți interesate.

8. Integritatea presupune reguli și însușirea culturii integrității:

- la persoane (factori individuali);
- ca organizare (pregătire, luarea deciziilor, implementare, supraveghere și monitorizare, roluri și responsabilități distincte/clare);
- cultura etică și valori publice (deschidere, respect reciproc, siguranță și încredere);
- conducere etică;

9. Integritatea presupune implementarea unei politici clare, cu privire la:

- informarea persoanelor prin materiale și cursuri informative;
- proceduri și reguli clare;
- îndrumare;
- monitorizare, evaluare, analiză de risc;
- specializarea persoanelor cu astfel de atribuții;
- sisteme de operare consistente/acoperitoare, interconectate, instituționalizate.

10. Creșterea nivelului de conștientizare a integrității:

- analiza de risc asupra entității/persoanei vizate;

- prezentarea codului de etică să facă parte din pachetul de informare prealabilă a entităţii/persoanei vizate la începutul activităţii;
- curs de introducere şi formare în etică, integritate, transparenţă pentru entităţile/persoanele vizate având ca subiect valori, dileme, dialog socratic, reflecţii şi întrebări asupra moralităţii, virtuţile integrităţii şi contra-virtuţile integrităţii;
- implementarea de platforme digitale de informare cu module de etică, integritate, transparenţă;
- campanii de promovare şi conştientizare a integrităţii;
- tipărirea de manuale sau ghiduri în acest sens;
- elaborarea de manuale sau ghiduri pentru analiza riscurilor la candidaţii partidelor politice (întrebări, opinii, antecedente etc);
- elaborarea codului de etică, integritate şi transparenţă (urmăreşte îndrumarea şi nu poate fi folosit pentru a se substitui aplicării legislaţiei în vigoare, poate fi folosit pentru a dezbate şi evalua responsabilitatea politică, prevenirea eventualelor conflicte de interese, utilizarea resurselor publice.

DPO are în vedere, pe viitor, introducerea unor comitete de integritate a nivel local şi actualizarea legislaţiei.

La sesiunea de întrebări şi răspunsuri reprezentanţii gazdelor au răspuns astfel:

Întrebare: „Cu privire la Legea finanţării partidelor politice aţi avut recomandări de la GRECO şi dacă da, au fost implementate sau aveţi în vedere implementarea acestora?”

Răspuns: „Da, am avut recomandări, dar suntem stat suveran şi vom acţiona în consecinţă. Ca răspuns final, nu”.

MIKR are în vedere modificarea legislaţiei aferentă activităţii partidelor politice, care ar putea conţine:

- legislație pentru finanțarea partidelor politice;
- reglementări pentru organizarea și democrația internă a partidelor politice;
- reglementări pentru campania electorală digitală (online) și publicitatea politică;
- reglementări despre microtargeting (utilizarea analiticelor în transmiterea mesajelor publicitare).

VI Propuneri din partea DCFPPCE-AEP

1. Propuneri cu caracter general care vizează finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale:

- utilizarea aplicațiilor informatice în monitorizarea/supravegherea activității partidelor politice și a campaniilor electorale;
- introducerea de avertizoare de etică, integritate, transparență în finanțarea activității partidelor politice și a campaniei electorale în vederea consolidării rolului de prevenție și îndrumare a AEP;
- introducerea în legislație a sintagmei de instituție auxiliară a unei entități politice - organizație care colaborează frecvent/permanent cu entitatea politică (primește bani pentru serviciile prestate de la o formațiune politică) și transparentizarea informațiilor legate de această colaborare cu toate instituțiile auxiliare entității politice și transparentizarea situațiilor financiare anuale ale acestor instituții auxiliare.
- interzicerea donațiilor de la persoane juridice în toate situațiile, în vederea separării activității politice de cea economică;
- încurajarea efectuării donațiilor de către persoanele fizice în vederea participării active a acestora la viața politică și electorală (acordarea de avantaje fiscale limitate celor care donează).

2. Propuneri pentru supravegherea și controlul finanțării activității partidelor politice

-utilizarea sintagmei de trezorer financiar (*persoană specializată și calificată de tip expert contabil*) și a obligației gestionării doar de către acesta a resurselor financiare (venituri/cheltuieli) ale unui partid politic pentru activitatea curentă;

-toți responsabili experți contabili reprezentanți ai entităților politice la nivel central să fie înregistrați la Autoritatea Electorală Permanentă în cadrul unui Registru al Trezorerierilor financiari experți contabili;

-persoana specializată (expert contabil) să aibă obligația legală de întocmire și raportare, publicare și conformare cu legislația aplicabilă;

-introducerea obligativității auditării situațiilor financiare de către toate partidele politice care înregistrează venituri și efectuează cheltuieli prin responsabilizarea directă a expertului contabil cu privire la respectarea legislației aferente finanțării partidelor politice cu ocazia verificării situațiilor financiare întocmite;

-introducerea interdicției acordării subvenției publice respectiv a finanțării candidaților în campania electorală pentru următorul an/ciclu electoral, în cazul partidelor politice parlamentare care nu transmit situații financiare anuale deloc, neconforme, la timp și/sau auditate conform legii;

-introducerea interdicției finanțării candidaților în campania electorală pentru următorul an/ciclu electoral, în cazul partidelor politice neparlamentare care nu transmit situații financiare anuale deloc, neconforme, la timp și/sau auditate conform legii.

3. Propuneri pentru supravegherea și controlul finanțării campaniei electorale

-eliminarea posibilității de depunere a sumelor în contul bancar pe perioada campaniei electorale de alte persoane decât mandatarul financiar desemnat de candidat, ca unic gestionar de resurse financiare;

-introducerea interdicției de a candida pentru următorul an /ciclu electoral în cazul candidaților care nu înregistrează mandatar financiar sau nu transmit conturile de campanie conforme, la timp și auditate conform legii;

Legislația, metodologiile de lucru prezentate și discuțiile aplicate oferă o bază serioasă pentru creșterea expertizei profesionale, astfel încât continuarea colaborării cu MIKR și Kiesraad considerăm că este foarte valoroasă și utilă din punct de vedere profesional pentru ambele părți.

Proiectul *„Argus – Integritate, etică, transparență, anticorupție în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale”*, contribuie la implementarea obiectivului 3.5 din cadrul Strategiei Naționale Anticorupție 2016-2020 și presupune un schimb de informații tehnico-legislative cu instituții similare din mai multe țări.

Cu toate că Autoritatea Electorală Permanentă a dobândit experiență în dezvoltare instituțională, apreciem ca fiind foarte util și necesar schimbul de experiență și cu alte instituții/departamente similare din țări ale U.E., în vederea însușirii și consolidării capacității de bună practică la nivel european, în ceea ce privește finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.
